

čitanje i dodatno pojašnjavaju složen proces organiziranja i preustroja vojnih jedinica u Dalmaciji.

Na kraju knjige nalazi se *Zaključak* (275-278), sažetak na engleskome jeziku (279-282), prilozi (283-304), popis korištenih izvora i literature (305-315), kazalo mjesta (317-320) i kazalo imena (321-322).

Knjiga Tade Oršolića o vojnome ustroju Dalmacije vrijedno je i svima preporučljivo djelo. Zaokružen je to i vrlo detaljan prikaz vojnoga stanja u Dalmaciji tijekom dugoga razdoblja – od pada Mletačke Republike do Prvoga svjetskog rata. Brojnim modifikacijama i reorganizacijom vojnih postrojbi, koje su se mijenjale u skladu s političkim, tehnološkim i drugim čimbenicima, autor je uspio vrlo zorno prikazati i posebnosti pokrajine Dalmacije u odnosu na (prvenstveno austrijski) vojni sustav. Uvidom u izrečeno ova je knjiga zanimljivo i neizostavno djelo za sve istraživače dalmatinske vojne povjesnice 19. stoljeća.

Maja Katušić

Vjesnik istarskog arhiva 20 (2013), 328 str.

U izdanju Državnoga arhiva u Pazinu 2013. godine objavljen je 20. svezak časopisa *Vjesnik istarskog arhiva*. U njemu se prvenstveno objavljuju znanstveni radovi o povijesti Istre s gledišta različitih društvenih i humanističkih disciplina, a objavljuju se i vrlo vrijedni prilozi koji sadrže transkripciju i/ili transliteraciju manjih cjelina arhivskoga gradiva, također istarske provenijencije.

Ovaj broj *Vjesnika* sastoji se od tri cjeline. Prva cjelina tematski je blok posvećen matičnim knjigama – *Matične knjige kao povijesno-demografski izvor* (17-141), druga cjelina naslovljena je *Rasprave i članci* (145-269), a treća *Osvrti – Prikazi – Vijesti* (273-

324). Prva cjelina sastoji se od šest radova koji analiziraju brojne teme raščlanjene analizom matičnih knjiga s područja Istre od kraja 16. do kraja 19. stoljeća. Uvodno slovo ovoga zanimljivog tematskog bloka potpisuju Alen Drandić, Lana Krvopić, Davor Salihović i Monika Zuprić (17-21).

Prvi rad *Crtice o stanovništvu Lindara na kraju 16. i u prvoj polovici 17. stoljeća* (23-38) djelo je Danijele Doblanović. Autorica na temelju glagoljske matične knjige krštenih župe Lindar (koju je transliterirao Dražen Vlahov) analizira povijesnodemografske teme: broj stanovnika, broj rođenih, krizne godine nataliteta, sezonska kretanja rođenja/začeća, imena i motivaciju davanja imena krštenicima i brojne druge.

Matična knjiga rođenih temeljno je arhivsko gradivo i u radu Lane Krvopić *Matična knjiga krštenih župe Tinjan 1847. – 1880.* (39-58). Kao što i sam naslov sugerira, autorica analizira demografska kretanja, ali prikazuje i društvenu sliku prostora na temelju analize matične knjige krštenih župe Tinjan sredinom 19. stoljeća. Tako, primjerice, promatra sezonsko i godišnje kretanje broja krštenih, spolnu strukturu krštenika, a posebice je zanimljiv prikaz rođenja blizanca te izvanbračne i napuštene djece. Društvenu sliku prostora prikazala je poglavljima o župnicima-upisivačima u matice, primaljama te poglavljem o socijalnome statusu i zanimanju kumova.

Monika Zuprić autorica je rada *Kćeri i sinovi Tara, Vabrige i Frate. Analiza matičnih knjiga krštenih župe Tar 1850. – 1880.* (59-84). Kao i u prethodnome radu, analizom matične knjige krštenih prikazuju se brojne teme: broj krštenih po godinama i mjesecima, spolna struktura, izvanbračna djeca, blizanačke trudnoće, primalje, kumovi te imena i prezimena rođene djece. Sezonsku varijaciju rođenih/začetih autorica povezuje s gospodarskim mogućnostima prostora

zaključujući da su na začeca najviše utjecale crkvene zabrane i poljoprivredni radovi.

Rođenja i krštenja u Labinu od 1861. do 1871. rad je Davora Salihovića (85-111). Koristeći prvenstveno komparativnu metodu autor analizira demografska kretanja u Labinu između 1861. i 1871. godine. Teme obrađene u ovome radu jesu: broj krštenja, sezonske varijacije rođenja i začeca, omjer rođene muške i ženske djece te blizanačke trudnoće. Rezultate istraživanja autor je usporedio sa sličnim istraživanjima drugih istarskih mjesta, ali i širih hrvatskih prostora. U posljednjemu dijelu rada prikazuju se mogući motivi pri izboru kuma koji prema autoru ovise o društvenom i ekonomskom položaju pojedinca. U prilogu rada nalazi se tabelarni prikaz zanimanja roditelja i kumova krštenika.

Posljednji rad ovoga tematskog bloka jest *Demografska analiza podataka matičnih knjiga krštenih i vjenčanih župe Svetvinčenat (1875. – 1900.)* Alena Drandića (113-141). Rad se temelji na analizi matične knjige rođenih i vjenčanih župe Svetvinčenat u posljednjim desetljećima 19. stoljeća. Na temelju demografskih kretanja (broja rođenih, broja sklopljenih brakova, sezonskih varijacija rođenja i vjenčanja, dobi prilikom ženidbe i drugih) autor zaključuje da je promatrani prostor koncem 19. stoljeća još uvijek pripadao predtranzicijskome demografskom razdoblju.

U drugoj cjelini časopisa nalazi se ukupno šest radova – tri izvorna znanstvena rada, jedan stručni te dva pregledna rada. Prvi je rad Ulrike Evridiki Syrou *Biografija Antonija Zare (1574. – 1621.)* (145-156). U njemu je predstavljen rijedak primjerak djela Antonija Zare *Anatomia ingeniorum et scientiarum* objavljenoga u Veneciji 1615. godine. Rečeno djelo, prema autoričinim riječima, predstavlja važno svjedočanstvo znanstvenoga razmišljanja toga vremena jer sadrži pregled svih onovremenih znanstvenih područja.

Ambigue descrizioni: feste devozionali e feste di precetto nell'inchiesta veneziana di fine Settecento (157-207) rad je talijanskoga povjesničara Claudija Povola. Autor detaljno analizira odluke mletačkoga Senata oko ograničavanja prekomjernoga broja vjerskih blagdana u Terrafermi i Istri. Cilj takvih nastojanja Senata bio je doprinijeti razvoju gospodarskih djelatnosti, posebice poljoprivrede. Posljedica toga jesu brojna izvješća koja su mahom radili lokalni svećenici, a obiluju podatcima o pučkoj pobožnosti, kultu svetica i običajima lokalnoga stanovništva.

Ivan Miličić autor je rada *Potpore biskupa Josipa Jurja Strossmayera čitaonicama i narodnjačkom pokretu u Istri (Grada Dijecezanskog arhiva u Đakovu)* (209-227). Analizom arhivskoga gradiva (urudžbenih zapisnika) prikazuje se materijalna i nematerijalna potpora koju je biskup Strossmayer pružao *slavjanskim* čitaonicama u Primorju i Istri (Senj Kraljevica, Lošinj, Veli Lošinj, Vrbnik i Kastav i druga). Nadalje, opisuju se i Strossmayerove potpore listu *Nаша sloga* i učeničkim stipendijskim zakladama (primjerice u Pazinu).

Potom slijedi rad *Izvori za povijest benediktinskog samostana sv. Ivana Krstitelja u Dajli u Državnom arhivu u Pazinu* (229-240) Marina Martinčevića. Kao što i sam naslov sugerira, u radu se prikazuje i analizira šest izvora koji se odnose na djelovanje spomenutoga samostana u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća. Riječ je o pet računskih knjiga i jednoj knjizi zapisa sa samostanskih kapitula, koji prvenstveno omogućuju uvid u ekonomsku djelatnost i mogućnosti toga benediktinskog samostana.

Tartufi i organizirano prikupljanje tartufa (tartufarenje) u Istri analizira Tanja Kocković Zaborski u radu *Povijest tartufarenja u Istri* (241-252). Autorica ukratko opisuje povijesni razvoj tartufarenja u Istri, koje se povezuje uz izložbu tartufa održanu 1929. godine u Albi te osnivanje prve tvrtke koja

se bavila traženjem i izvozom tartufa. U drugome dijelu rada iznosi temeljne odrednice vezane uz Motovunsku šumu – najpoznatije stanište bijeloga tartufa.

Posljednji rad u ovoj cjelini djelo je Lade Duraković i Pamele Štefeca *Glazbeno školstvo u Hrvatskoj u doba socijalističkog realizma: prvih deset godina rada glazbenih škola u Vinkovcima i Puli* (253-269). Primjenom komparativne metode autorice analiziraju i prikazuju okolnosti nastanka, djelatnost, poteškoće u radu škola, nastavnički kadar, koncertnu djelatnost škola te utjecaj političkih institucija na njihovo funkcioniranje. Naposljetku ističu i glazbenu i obrazovnu ulogu škola u društvenoj zajednici.

Treća cjelina *Osvrti – Prikazi – Vijesti* sastoji se od čak osamnaest priloga. Najveći broj (trinaest priloga) odnosi se na prikaz relevantnih knjiga, časopisa i kataloga izložbi. Ostali prilozi odnose se na izvješća sa znanstvenih konferencija, dodjelu počasnoga doktorata arhivskome savjetniku Draženu Vlahovu te pozdravne govore i dijelove recenzije, koji se odnose na predstavljanje i sam Zbornik u čast Miroslava Bertoše.

Maja Katušić

Međunarodni znanstveni skup 350. obljetnica smrti Nikole Zrinskog VII. i pada Novoga Zrina, Donja Dubrava, 5. srpnja 2014. godine

Povodom 350. obljetnice smrti Nikole Zrinskoga i pada Novoga Zrina organiziran je treći međunarodni znanstveni skup s temom obitelji Zrinski i valoriziranja njihova značenja za regiju Međimurje te dvije susjedne države – Hrvatsku i Mađarsku. Jednodnevni skup održao se pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ive Josipovića u Donjoj Dubravi

u Međimurskoj županiji, a kao predsjednik izaslanik na skupu je sudjelovao gradonačelnik Čakovca Stjepan Kovač. Prema riječima gospodina Kovača skup je organiziran u spomen na člana obitelji Zrinski koji je svojim djelima najviše zadužio Međimurje i Hrvatsku, a i Mađarsku.

Glavni organizatori skupa bili su Zrinska garda Čakovec, Družba „Braća hrvatskoga zmaja“, Vojno učilište „Petar Zrinski“ i Matrica hrvatska Čakovec. Uz njih su u organizaciji skupa kao suorganizatori sudjelovale brojne međimurske i podravske općine i gradovi, Muzej Međimurja Čakovec, Društvo za hrvatsku povjesnicu Zagreb te Znanstveni časopis *Donjomeđimurski zbornik Prelog*.

Skup je započeo polaganjem vijenca na obali rijeke Mure na spomeniku u Novome Zrinu. Vijenci su položeni i ispred spomenika Nikoli Zrinskom VII. u parku u centru Donje Dubrave, a program je upotpunio Puhaći orkestar općine Donja Dubrava. Sam skup održao se u Osnovnoj školi Donja Dubrava. Uz pozdravne govore predstavnika organizatora i pokrovitelja, supredsjednik Znanstveno-organizacijskog odbora monsijor prof. dr. sc. Juraj Kolarić uputio je prisutne u povijest organiziranja skupa posvećenih obitelji Zrinski. Prvi se skup održao 2010. godine u Čakovcu s općenitom temom o Zrinskima, dok se drugi održao u Zagrebu, a bio je posvećen ženama iz obitelji Zrinski. Treći je skup upravo ovaj donjodubravski s temom obilježavanja smrti Nikole Zrinskog VII. (Čakovečkog) i pada Novoga Zrina, velebne utvrde sagrađene na obali rijeke Mure, koji je 1664. godine osvojila i razrušila osmanska vojska.

Na skupu je sudjelovalo četrnaest znanstvenika iz Hrvatske i Mađarske. Prvu sekciju, pod moderatorstvom prof. dr. sc. Dragutina Feletara, otvorio je prof. dr. sc. Hrvoje